

A BECSEI MOLNÁROK

Valamikor, van annak már háromszáz esztendeje is, ha nem négyszáz, két vízimalom örölte a becseiek búzáját a Tiszán. Egyik a felvégen, a másik az alvégen. Csendes, szelíd nyári éjszakákon elhallatszott a szavuk a harmadik határig. A felvégi malom mindig ezt hajtogatta nagy haragosan.

- Vidd, ördög, vidd, ördög, törököt, törököt!

Amire csendesen visszakattogott az alvégi:

- Magyar Pál, Magyar Pál, liszteszsák, liszteszsák!

Nagy oka volt annak, hogy így feleselgettek egymással akkoriban a becsei vízimalmok. Török világ volt már akkor errefelé. Vegyest laktak a falukban a magyarok a turbános atyafiakkal. Amilyen embertelen volt a török a háborúban ellenség gyanánt, olyan békességes cimborává vált belőle, ha letelepedett valahol. Nem garázdálkodott, szépen végezte a maga dolgát, és nem avatkozott a máséba.

Becsén az alsóvárosban fészkeltek meg magukat a törökök. A felsővárosi magyaroknak nem csináltak semmi galibát. Volt nekik külön templomuk, külön mészárosuk, külön boltosuk, külön csizmadiájuk. Még vízimolnárjuk is, aki megörölte a kenyérnekvalót.

Tahir bégnek hívták az öreget. Katona volt valamikor, de vénségére könnyebb munkának találta a hadakozásnál a vízimolnárságot.

Áldott jó ember volt máskülönben, a légynek se vétett. Koldusnak, vándorlónak mindig öntött egy kis fehér lisztecskét a tarisznyájába, akármilyen nemzetségbeli volt: hanem ha a magyar molnárt meglátta, mindig elfogta a szívét a bosszúság.

- Minek is van ez a magyar molnár a világon?! Ha egymagam volnék a becsei molnár, mindennap kétszer annyi rézgarast hányhatnék az erszényembe.

A magyar molnárt Pál gazdának hívták.

Ez is olyan ember volt, mint a falat kenyér. Egész nap danolt, füttyült, meg nem szidta volna még az inasát sem. Hanem amikor átpillantott a Tahir bég malmára, akkor mindig ökölbe szorult a keze.

- Hej, ha ez a török molnár nem volna a világon, akkor egymagam volnék a becsei molnár! Azóta tele volna a ládafia ezüsthúszassal.

Hát ezért feleseltek egymással a becsei malmok éjjel-nappal. Ha az egyik elhagyta, a másik mindjárt rákezde. Néha még a harangszót se lehetett hallani a nagy lármájuktól.

Hanem egyszer aztán ugyancsak elhallgatott mind a kettő, alvégi malom, felvégi malom, török molnár, magyar molnár. Jött volna ellenséges gyülelész had nagy robajjal, mint a jeges eső. A becsei jámbor polgárok ami drágább portékájuk volt, eldugták, ki hova tudta, aztán mentek világgá. Az ellenség nem talált egyebet a puszta falunál, de ki is töltötte rajta a bosszúját, mert az egészet fölégette.

Pál gazda zacskóba hányta, ami pénzecskéje volt, s elindult a Tiszaparton, hogy elrejtse valahová. Olyan biztos helyre, ahol nem találja meg az ellenség, de rátalál ő, ha valamikor visszakerül.

Ahogy kémlelődött ott a víz mentén, egyszer csak nekiment egy odvas, öreg fűzfának. Töve a vízben volt, derekáról úgy lebegett le a hosszú moha, mintha szakáll volna. A fehér szakáll közt tántorgott a száj, a vénhedt fa fekete odva. Pál gazda nem sokat gondolkozott: beledugta az odúba a pénzes zacskóját.

„Ezt az isten is arra teremtette, hogy megőrizze a pénzecskémet, míg visszakerülök erre a tájra.”

Azzal levágott a fáról egy ágat vándorbotnak, és nekiindult a világnak. Kebelén kenyere, hátán háza, így ment ez akkoriban Magyarországon.

De bizony a török molnár se várta a házához a hivatlan vendégeket. Belerakta a megtakarított pénzét egy vászontarisznyába, s ő is a Tisza-parton keresett neki helyet. Nem talált jobbat az odvas fűzfánál, belecsúsztatta a tarisznyáját. Csörrent a pénz, ahogy a másik zacskóba ütődött. Tahir bég kíváncsi lett, mi lehet a fában. Belenyúlt az odúba, s kihúzta a magyar molnár pénzét.

- Nini! - örvendezett a török, hosszú fehér szakállát simogatva. - Csakugyan nem tehetném jobb helyre a vagyonkámat! Más okos ember is ide tette az övét, nagyon alkalmas helynek kell ennek lenni.

Azzal szépen visszaeresztette az odúba mind a két zacskót, betakargatta száraz falevéllel, összecsatlantotta a papucsát, s úgy megindult, hogy meg se állt Belgrádig. Ott laktak az atyafiai, azoknál húzta ki a telet.

Ahogy kitavaszkodott, lassanként hazaszállingóztak a becseiek. Ámbátor nemigen volt haza a haza, mert a kormos falakon kívül semmi se maradt a régi Becséből. Újra kellett építeni az egészet.

Egy mosolygó hajnalon Pál gazda is hazakerült. Bizony ő sem találta meg malmát a felvégen. Elpusztította azt az ellenség az alvégivel együtt. Nem sokat törődött vele, csak a pénzét meglelje.

Az öreg fűzfa megfrissült koronájával ott bólogatott a vízszélen, mintha elmondaná:

- Ne búsulj, megőriztem a pénzed!

Benyúlt a molnár az odúba. Úgy megörült, mikor megmarkolta a zacskót. Csak akkor hűlt el, mikor kihúzta. Ez nem az ő zacskója! Megint belenyúlt, s addig kotorászott benne, míg ki nem húzta a magáét is. Csak aztán esett gondolkodóba:

„Rúgja meg a kakas, mitévő legyek most ezzel az idegen pénzzel? Talált jószág, nekem szánta az isten. Csináltatok rajta olyan malmot, hogy a király se őrleti különbben a vasárnapi kalácsnakvalóját.”

S már nyúlt a pénzért, de hirtelen visszarántotta a kezét, mert megdobbant a szíve:

„Pál, Pál, te nem jársz igaz úton! Aki ide rejtette azt a pénzt, vissza is jön érte. Ő se vitte el a tiedet, te se bánts d az övét!”

Elszégyellte magát, s elindult hazafelé. Hát ahogy megfordul, megy ám szembe vele Tahir bég. Szakadt róla a verejték a nagy igyekezetben.

- No, te is megkerültél, te török? - mordult rá Pál gazda mérgesen.

A török molnár sietett előkeríteni a zacskóját a fa odvából, csak azután adta meg a választ:

- Meg ám, te magyar!

Mikor Pál meglátta, mit csinál a török, csodálkozva csapta össze a kezét.

- Hát a tied volt a másik zacskó, Tahir bég?

- Hát a tied volt az egyik, Pál gazda?

- Hát ilyen emberséges ember vagy te, szomszéd?

- Hát van tenálad becsületesebb ember, testvér?

Török molnár, magyar molnár karonfogva mentek be Becsére. Szét se váltak többet.

Összetették a pénzüket, ketten építettek egy malmot, közösbe kerestek halálukig. Csendes nyári éjszakákon a harmadik határig elhallatszik a malom kattogása:

- Becsület, tisztesség, szeretet, békesség...